

SLOTDOCUMENT WERKGROEP "RAAD IN DE SAMENLEVING"

VERTREKPUNT EN LIJN

Wat is, in het kader van "overheidsparticipatie" de rol van de gemeenteraad als orgaan van de gemeente? Voor individuele politici en politieke partijen ligt er een vrij directe lijn naar de samenleving, maar is dat ook zo voor de raad als geheel? Een gemeenteraad mag dan onlosmakelijk verbonden zijn aan alle inwoners van een gemeente, hoe moet - gegeven de positie van politieke partijen in ons staatsbestel - zo'n gemeenteraad dan als geheel opereren in de relatie met de samenleving? Fundamentele vragen die de Raadswerkgroep "Overheidsparticipatie" meteen voor de kiezen kreeg bij het begin van haar activiteiten. Maar wel een goed vertrekpunt, hoewel dan de term "overheidsparticipatie" niet bepaald past bij zo'n discussie. Als werkgroep is dus al snel besloten om zichzelf "om te dopen" in de Raadswerkgroep "Raad in de Samenleving".

Het vinden van antwoorden op bovengenoemde vragen is een complex proces, dat door de werkgroep met vallen en opstaan toch is ingezet. Het gaat dan niet alleen over de relatie met de samenleving, maar ook over de relatie tussen raadsleden, tussen fracties en tussen coalitie en oppositie. Het gaat, kortom, over cultuur. Als de gemeenteraad zich inderdaad vertegenwoordiger voelt van - en voor - de gehele gemeente dan zal die raad ook als "eenheid" zich moeten laten zien aan iedereen. Dan zal die raad midden in de samenleving moeten staan die ze vertegenwoordigt. Zonder deze basis is een discussie over de rol van de raad in de samenleving een doodlopende weg, zo is gaandeweg gebleken. De raad moet (h)erkennen dat zij een eigenstandige positie en verantwoordelijkheid heeft naar de samenleving en daar midden in wil staan én moet, om dit vorm en inhoud te geven, open staan voor experimenten. Die soms goed uitpakken en soms veel stof tot nadenken en leren kunnen leiden.

Verandering vergaderpraktijk

Inmiddels heeft de gemeenteraad van de gemeente Duiven haar vergaderproces ingrijpend veranderd. Een eerste evaluatie, met aanbevelingen aan de nieuwe gemeenteraad, staat op stapel. Het doel van die verandering is, onder andere, om inwoners, maatschappelijke organisaties en andere stakeholders in Duiven ruimte te bieden om mee te denken en te praten in het proces in aanloop naar besluitvorming door de gemeenteraad. Het is één manier van democratische vernieuwing, terwijl in Nederland allerlei vormen van democratische vernieuwing worden uitgetoetst. Een overzicht daarvan is per definitie niet uitputtend. Maar democratische vernieuwing is een "hot item" in gemeenteland.

Structuur en processen veranderen is daarbij (soms) noodzakelijk, maar het gaat vooral om een cultuurverandering. Een cultuur waar de gemeenteraad niet meer allesbepalend is, maar vooral initiatieven uit de samenleving ruimte geeft en alleen nog maar op hoofdlijnen stuurt en bestuurt. Ruimte voor inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven, een gemeentelijke overheid - en dus ook een gemeenteraad - die meer volgend dan leidend is. En betrokkenheid van deze stakeholders bij het proces van besluitvorming, bij voorkeur in een zo vroeg mogelijk stadium. Dat vraagt een andere opstelling van de individuele politicus, van politieke partijen en van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders.

EXPERIMENTEREN

Na een wat moeizame start, met wel een levendige en soms zelfs heftige discussie, heeft de Raadswerkgroep "Raad in de Samenleving" bewust ondersteuning gezocht door een externe adviseur. Uiteindelijk is mevrouw Louise Boelens, EMCC Senior Practitioner, aangezocht: zij heeft enorm veel ervaring met de systematiek van "Deep Democracy". Dat begrip wordt ook wel beschreven als:

"Besluitvorming met aandacht en waardering voor andere opvattingen. Geen compromis. Werkelijke consensus. Zonder te polderen." (zie onder andere: <https://deepdemocracy.nl/wat-is-deep-democracy/>, of in boekvorm: Jitske Kramer, *Deep democracy. De wijsheid van de minderheid*, Zaltbommel: Uitgeverij Thema 2014).

Samen met Louise Boelens is de werkgroep op een geheel andere manier aan de slag gegaan, meer doen en minder denken en praten. Maar vooral ook: veel experimenteren, leren met vallen en opstaan om te zien waar we met elkaar uit konden komen (en waar soms ook niet of niet helemaal).

De Werkgroep "Raad in de Samenleving" heeft in 2017 op kleinschalig niveau al geëxperimenteerd met een actieve rol van de gemeenteraad in de samenleving. Als werkgroep is gekozen voor "De handen uit de mouwen voor een mooier Duiven", waarbij de leden zich hebben ingezet voor het klaar maken voor het zomerseizoen van het Theehuis Horsterpark. Schoonmaken, opruimen en vooral veel poetsen. Met als tastbare gevolgen dat enerzijds deze activiteit positief gewaardeerd werd bij - in ieder geval - medewerkers (m/v) van het Theehuis Horsterpark, maar ook veel bijval kreeg vanuit de samenleving. Daarnaast is door deze activiteit de cohesie tussen leden van de werkgroep enorm versterkt, kan men elkaar makkelijker vinden en worden barrières tussen politieke partijen op een leuke wijze geslecht. Eerder waren al "koppels" uit de werkgroep met elkaar iets gaan doen: een wandeling, een kop koffie drinken... en ook hier leidde dat tot andere, veel meer ontspannen, verhoudingen en een versterkt "wij"-gevoel binnen de werkgroep. Ook hier bleken mensen elkaar, door samen iets gedaan te hebben, elkaar makkelijker en vaker op te zoeken.

De Werkgroep "Raad in de Samenleving" gunt het de gemeenteraad om ook één of meerdere van dit soort "experimenten" of projecten te doen. Daartoe zijn een tweetal voorstellen gemaakt (bijlage 1 en 2), die als voorstel voorgelegd worden. Intentie daarbij is dat deze projecten gedaan worden door de gehele gemeenteraad, inclusief fractieassistenten. Het is uiteindelijk de "nieuwe" raad die deze projecten zal moeten gaan uitvoeren, maar als werkgroep zouden we graag zien dat de huidige raad een expliciete uitspraak doet over deze projecten.

DE TOEKOMST VAN DE RAAD IN DE SAMENLEVING

De werkgroep heeft in haar vergadering van oktober 2017 geprobeerd om een agenda voor 2018 en verder op te stellen. In ieder geval vindt de werkgroep dat, na de verkiezingen, de Werkgroep "Raad in de Samenleving" een doorstart moet maken. Wij stellen derhalve het volgende voor.

1. Iedere politieke partij zou vertegenwoordigd moeten zijn in de te vormen Raadswerkgroep "Raad in de Samenleving", het is een politieke partij overstijgend belang - en staat ook los van coalitie- en oppositieverhoudingen - om te werken aan een goede relatie tussen gemeenteraad en samenleving.
2. De Werkgroep "Raad in de Samenleving" moet een duidelijke doelstelling en een duidelijke taakomschrijving meekrijgen van de gemeenteraad, inclusief een bijbehorend budget (voorstel: € 7.500 per jaar) voor haar eigen activiteiten.

Raadswerkgroep "Raad in de Samenleving" gemeente Duiven

3. De Werkgroep moet met de gemeenteraad een dialoog aangaan over hoe de gemeenteraad aankijkt tegen democratische vernieuwing in het algemeen en de rol van de gemeenteraad - als orgaan - in het bijzonder.
4. In ieder geval kan de Werkgroep dienen als een platform van "ambassadeurs" in de richting van hun fracties voor wat betreft het agenderen en bespreken van mogelijkheden voor experimenten met democratische vernieuwing.
5. De werkgroep stelt voor om twee "experimenten" uit te voeren, één die heel concreet is ingevuld en één die ingevuld moet worden door input uit de samenleving:
 - a. "Aan de wandel met de nieuwe raad" (zie bijlage 1);
 - b. "Het Duivense voorstel - Duiven Mooier" (zie bijlage 2).
6. In het inwerkprogramma van de nieuwe raad, die na de verkiezingen van 21 maart 2018 aantreedt, moet een intensief onderling "kennismakingsprogramma" worden ingebouwd. Als basis daarvoor kan een activiteit dienen die de raadswerkgroep zelf heeft gebruikt.

Kennismakingsprogramma

Laat raadsleden en fractieassistenten in kleine groepen (2 tot 4 mensen) er "samen erop uit trekken" om elkaar beter te leren kennen, om met elkaar na te denken en te praten over de cultuur in de gemeenteraad en over de rol van de gemeenteraad als geheel in de samenleving. Dat kunnen simpele uitstapjes zijn: een wandeling, een gezamenlijke lunch in het centrum van Duiven of gewoon een kop koffie of thee met elkaar drinken. Maar wel: dwars door de politieke partijen en verhoudingen van coalitie en oppositie heen. Waardoor men elkaar ook later op politiek vlak makkelijker weet te vinden.

Andere suggesties en adviezen

Al dan niet voorbereid door de Werkgroep "Raad in de Samenleving" willen we graag dat de "nieuwe" gemeenteraad qua cultuur een goede start maakt. Daarvoor zijn ook een aantal suggesties te doen.

1. Probeer acties te verzinnen om het contact met inwoners en andere "stakeholders" in Duiven, Groessen en Loo te versterken. Hoe kan de opkomst tijdens Politieke avonden vergroot worden, hoe kunnen mensen meer en vaker betrokken worden bij (ingrijpende) besluiten? Politieke avonden zijn "van de gemeenteraad" en het bevorderen van de opkomst, maar vooral van de inbreng, van inwoners en andere stakeholders, is primair een taak van en voor de gemeenteraad. Maar wellicht zijn er andere vormen te vinden om die betrokkenheid te vergroten, democratische vernieuwing kent vele gezichten. En we zijn als werkgroep en als raad nog lang niet klaar met experimenteren.
2. Geef de Werkgroep "Raad in de Samenleving" een opdracht om de gemeenteraad te voeden met suggesties en ideeën over democratische vernieuwing en experimenten die passen bij de gemeente Duiven. Biedt de leden van de werkgroep, door middel van een eigen budget (zie hierboven: voorstel is € 7.500 per jaar), ook de mogelijkheid zich voor te laten lichten en te scholen op dit gebied. Zorg daarbij ook voor een regelmatige terugkoppeling vanuit de werkgroep naar de gemeenteraad.
3. Zorg - *last but not least* - voor een goede aansluiting tussen wat de Werkgroep "Raad in de Samenleving" en de gemeenteraad doet op het gebied van experimenten met democratische vernieuwing en een veranderende cultuur met acties en activiteiten van enerzijds het college van burgemeester en wethouders en anderzijds de ambtelijke organisatie 1Stroom. Want ook daar is de laatste paar jaar beweging ontstaan, denk bijvoorbeeld aan de wijze van totstandkoming van het nieuwe

Raads werkgroep "Raad in de Samenleving" gemeente Duiven

Stimuleringsbeleid, het Team BinnensteBuiten, het BOSS-project en het project "Kleur uw buurt".

Suggesties om nader te oriënteren

- <https://www.democraticchallenge.nl> (over diverse initiatieven om de lokale democratie te vernieuwen);
- <https://www.movisie.nl/aan-slag-democratische-vernieuwing> (website van Movisie over democratische vernieuwing);
- <https://decorrespondent.nl/514/democratische-vernieuwing-het-kan-dus-wel/167349670224-aabled1b> (een artikel van David Van Reybrouck, ook auteur van het boek "Tegen verkiezingen" (Amsterdam: De Bezige Bij 2016);
- <http://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/wethouders-pleiten-voor-democratische-vernieuwing.9576358.lynkx> (een oproep van wethouders voor democratische vernieuwing);
- <https://vng.nl/onderwerpenindex/bestuur/lokale-democratie> (de "startpagina van de VNG over democratische vernieuwing);
- <http://www.raadslid.nu/category/dossier/de-samenleving> (een pagina over de raad en de samenleving, met veel verwijzingen naar democratische vernieuwing en experimenten daarmee).

Namens de Werkgroep "Raad in de Samenleving",

Hans Egtberts,

voorzitter

BIJLAGE 1

GEZAMENLIJKE ACTIVITEIT MET INWONERS VAN GEMEENTE DUIVEN

Doelstelling van het project.

De nieuwe raadsleden en de inwoners van Duiven de mogelijkheid te bieden om met elkaar kennis te maken en met elkaar in gesprek te gaan.

Invulling: "Aan de wandel met de nieuwe raad"

De inwoners van de gemeente Duiven worden uitgenodigd (na de verkiezingen in maart 2018) om met de nieuwe raadsleden het gesprek aan te gaan tijdens een viertal te organiseren wandelmomenten in april, mei en juni: 2x op zaterdagochtend, 2 x op zondagochtend.

Het betreft een onderdeel van het inwerkprogramma voor de nieuwe gemeenteraadsleden en fractieassistenten. Het biedt de kans om al snel na de start van het raads- en fractielidmaatschap op een ongedwongen manier in gesprek te gaan met inwoners.

In samenspraak met de griffier stellen we een planning op voor de vier wandelochtenden

- We stippelen binnen het grondgebied van de gemeente Duiven een wandelroute uit van ongeveer 5 km die voor iedereen goed begaanbaar is, dus ook voor deelnemers die wat slechter ter been zijn of in een rolstoel zitten.
- We vragen het communicatieteam van 1Stroom om mee te denken over de wijze waarop we dit initiatief onder de aandacht brengen.
- De oproep om mee te doen wordt een aantal keren geplaatst in de Duivenpost en verspreid via de *social media*.
- We proberen enkele specifieke doelgroepen actief te benaderen om mee te doen bijvoorbeeld Duivense wandelgroepen of deelnemers aan de Vierdaagse van Nijmegen.
- We vragen tips aan een wandelcoach over hoe we het gesprek op een soepele manier aan kunnen gaan.

Voor dit voorstel is geen aanvullend budget nodig, het kan geïntegreerd worden in het inwerkprogramma voor raadsleden en fractieassistenten.

BIJLAGE 2

"HET DUIVENSE VOORSTEL - DUIVEN MOOIER!"

Doelstelling v/h project:

Gemeenteraad als "facilitator" van een door inwoners zelf aangedragen voorstel

Invulling:

De inwoners van de gemeente Duiven worden uitgenodigd (via media) om met voorstellen te komen om van Duiven een mooiere/betere gemeente te maken. De voorstellen moeten voldoen aan een aantal kenmerken.

- Het zijn voorstellen die samenwerking tussen inwoners, ondernemers en gemeenteraad mogelijk maken (coöperatie).
- De voorstellen moeten concreet bijdragen aan een mooiere en/of betere gemeente voor zo veel mogelijk inwoners en organisaties (maatschappelijk effect maximaal).
- Gemeenteraadsleden en fractieassistenten kunnen aan de realisatie bijdragen door inzet van hun persoonlijke kennis, vaardigheden en andere competenties (betrokkenheid en inzet gemeenteraad optimaal).

De voorstellen zijn bij voorbaat niet aan een tijdsduur en/of omvang gebonden. Indien er budget voor nodig is moet daar binnen de gemeentelijke begroting (bijv. via "Kleur uw buurt") financiering voor gevonden worden, zo nodig moet de gemeenteraad budget voor het project vrijmaken.

Het voorstel dat het meeste bijdraagt aan het mooier/beter maken van de gemeente Duiven voor haar inwoners - waarbij zo veel mogelijk inwoners bereikt moeten worden - wordt in beginsel uitgevoerd.

De Werkgroep "Raad in de Samenleving" beoordeelt de voorstellen vooraf en draagt maximaal twee voorstellen voor aan de gemeenteraad, die uiteindelijk kiest voor één van de voorstellen. Inwoners en (een delegatie van) de gemeenteraad zijn samen "projectleider" (een ad-hoc projectteam).